

14. РАДИОНИЦА: СУКОБ ПРАВА (2)

ЦИЉ: упознавање ученика са могућим начином превазилажења сукоба права

ПОСТУПАК САЗНАВАЊА:

- стицање увида у то да постоје ситуације у којима права различитих особа долазе у сукоб,
- подстицање осетљивости за позицију и гледиште других,
- подстицање разумевања узрока сукоба,
- стицање знања о могућим начинима превазилажења сукоба и проналажења решења које узима у обзир потребе и права страна у сукобу.

МАТЕРИЈАЛ:

- папир и оловка за сваког ученика,
- флип-чарт папир,
- маркери,
- Прилог 1 - „Решавање сукоба у три корака“, у тринаестој радионици Прилог 2, за сваког ученика,
- Прилог 2 – Ситуације сукоба.

ВРЕМЕНСКО ТРАЈАЊЕ: 45 минута

ТОК РАДИОНИЦЕ:

Корак 1 Наставник прави краћи увод подсећајући ученике на оно о чему су говорили током протекле радионице везане за тему сукоб права и наглашава да ће на овој радионици наставити да се баве истом темом. Наставник подсећа ученике на проблем којим су се бавили и начином решавања сукоба у три корака.

Ученици се враћају у исте групе у којима су били на претходној радионици. Наставник подели ученицима Прилог 1 „Решавање сукоба у три корака“ и да задатак да поново размотри проблем са претходне радионице, али сада из нове перспективе, тако да размишљају о сукобу са ове платформе и смишљају решење које би задовољило потребе свих.

Корак 2 Поново одигравају сусрет, док остали активно посматрају.

Наставник подстиче кратку дискусију:

- Да ли је нов приступ решавању проблема довео да нових могућности које учесници из претходне позиције нису сагледали као опције?
- Да ли сада можемо рећи да ова решења узимају у обзир потребе свих страна у сукобу?
- Да ли смо са овим решењима успели да разрешимо ситуацију сукоба права? Како смо то успели?
- Које све промене уноси ова перспектива? (напомена за наставника: веће је задовољство решењем свих страна у сукобу, одржава се отворена комуникација и могућност даље сарадње међу актерима, већа је спремност свих да испуне свој део договора, сагледава се већи број опција...).

Корак 3 Ученици се поделе у три групе, а наставник свакој групи даје по једну ситуацију сукоба (Прилог 2). Задатак група је да пажљиво прочитају ситуацију и покушају да је сагледају кроз „Решавање сукоба у 3 корака“.

Корак 4 Свака група чита своју ситуацију, износи своје виђење решења сукоба.

Наставник помаже ученицима да разумеју да ситуације конфликта осим што могу да повреду друге особе, могу да доведу и до кршења њихових права, те због тога што имамо право на нешто не значи да имамо слободу да бранећи своје право угрожавамо право других. Остваривање сопствених права не сме угрозити друге у остваривању њихових права. Многи сукоби разбуктавају се управо због тога што се учесници у сукобу више усредсређују на то да нападају и криве другу особу, уместо на то шта они желе и која своја права желе да остваре.

На крају, важно је истаћи да су сукоби неизбежни и да су саставни део нашег живота. Сукобе не треба избегавати већ је потребно да се они ненасилно и на конструктиван начин решавају.

Прилог 1 - „Решавање сукоба у три корака“, у тринаестој радионици Прилог 2

Прилог 2 – Ситуације сукоба

Ситуација 1

Лена учи. Сутра има контролни из енглеског, а од успеха на контролном јој зависи завршна оцена. У моменту док она учи, њен млађи брат је управо завршио са учењем и пустио је нови ЦД своје омиљене групе до максимума. Лена изbezумљено улази у његову собу вичући: „Будало, лепо сам ти рекла да сутра имам контролни и да морам да учим. Зар не можеш да ставиш те слушалице на уши?“

Брат: „Опа, види ти њу, па ти то мене као вређаш!? Ова музика се слуша или овако или никако. А између осталог, управо ми стижу Рале и Ђоле, па не мислиш ваљда да ћемо сви држати слушалице на ушима? Уосталом, да си учила на време, сада би се и ти проводила“.

Ситуација 2

Приближава се крај још једне школске године. Ни ученици ни наставници нису баш задовољни како је протекла. Током године наставници су у више наврата организовали штрајкове, па је настава морала да се надокнади и током радних субота. Ученици жељно ишчекују распуст и већ су направили планове како ће га провести. Међутим, школска управа је проценила да због штрајкова наставника током школске године није надокнађена настава у потпуности, да ученици неће моћи да прате и разумеју оно што ће се радити идуће године и решила да се школска година продужи. Ученицима је већ свега доста, и радних субота и додатних часова због којих нису ни током године могли да планирају своје слободно време. Обратили су се школској управи са молбом да се настава надокнади током следеће школске године. Одговорено им је да би то било можда најбоље за све, јер су и наставници уморни од свих дешавања током године, али да им савест не дозвољава да се градиво само површно пређе или одложи, а само нагомилавање пропуштених наставних јединица штетило би свима, а највише ученицима.

Ситуација 3

Почиње нова школска година. У једно одељење петог разреда дошао је нови ученик. Како су дани пролазили, ученици су примећивали да се са њим нешто дешава. Док настава траје, он се шета по учионици, немиран је, а сваки час пролази тако што га наставници умирују и опомињу и више су концентрисани на њега него на градиво које предају. Ученици су се на понашање ученика и на површно пређено градиво жалили родитељима и одељењском старешини. Одељењски старешина је објаснио да нови ученик има проблем у понашању и да ће са осталим наставницима, директором и родитељима ученика разговарати о проблему. Школска година је текла даље, ситуација се погоршавала, сада и остали ученици све чешће долазе у конфликте са новим учеником, непријатни су према њему, вређају га, а једном приликом је замало дошло и до туче. Све ово трајало је до момента када су родитељи осталих ученика одлучили да их не шаљу у школу.